

Munkaerőpiaci, demográfiai és jövedelmi viszonyok alakulása Magyarországon 1990-2008

Mini elemzések az Erőforrástérkép segítségével

Budapest, 2011. szeptember 21.

Az MTA Közgazdaságtudományi Intézet alapvető feladata közgazdasági alapkutatások és az ezekhez kapcsolódó alkalmazott kutatások végzése, amelyeket a gazdaságpolitika és az egyetemi oktatás is hasznosíthat. Az MTA KTI kutatócsoportja 2007 óta foglalkozik olyan on-line módon elérhető programok fejlesztésével, amelyek területi (régiós, megyei, kistérségi és településszintű) társadalmi és gazdasági adatok lekérdezésére és on-line módon való letöltésére adnak lehetőséget. Az Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézettel (SZMI) 2009-ben kezdődött közös munka a szociálpolitikai rendszer adatainak a lekérdezésére.

MTA KTI – Institute of Economics Hungarian Academy of Science

Erőforrástérkép elemzések

Írták:

Csanádi Zoltán

Gerse József

Horváth Katalin

Sápi Zoltán

Szűcs Noémi

Szakmai vezető:

Lőcsei Hajnalka, ELTE, e-mail: nanga@ludens.elte.hu

Koncepció kialakítása, kutatásvezetés:

Tóth István János, PhD., tudományos főmunkatárs, MTA KTI

e-mail: tothij@econ.core.hu

MTA Közgazdaságtudományi Intézet

Cím: 1112 Budapest Budaörsi út 45.

Tel: (+36-1) 309-26-52

Fax: (+36-1) 319-31-36

E-mail: titkarsag@econ.core.hu

Internet: <http://www.econ.core.hu/>

Az egy főre jutó jövedelem területi képének változása Magyarországon (1990-2008)

Készítette: Szűcs Noémi, ELTE geográfus hallgató

Animáció: http://www.youtube.com/watch?v=L-Oa03tZqVA&feature=channel_video_title

Az animáció az egy főre jutó adóköteles lakossági jövedelem területi képének változását mutatja be 1990-től 2008-ig. Magyarország 174 kistérségét 5 azonos elemszámú csoportba soroltuk. A világosabb kék színárnyalathoz a kistérségek legalacsonyabb egy lakosra jutó jövedelemmel rendelkező ötöde tartozik, a sötétebb kék az alacsony, a lila a közepes, a bordó a magas, a piros pedig a legmagasabb jövedelemű ötödét jelöli kistérségeinknek. Mivel a vizsgált időszakban sokat változtak a jövedelemadatok, az egyes térképeken más-más értékek tartoznak a különböző színekhez.

*A teljes időszakot tekintve alapvető változást nem láthatunk az egyes térképek között, vagyis **a jövedelmi térszerkezet lényegében stabil maradt a vizsgált periódusban.** Minden egyes térképen Budapest és környéke, a Dunántúl északi része és a nagyobb vidéki városok körzeteiben a legmagasabb egy főre jutó jövedelem. Az ország keleti része és a Dunántúl Balatontól délre eső része pedig végig hátrányosabb helyzetűnek mutatkozik. A fontosabb változások a kedvezőbb társadalmi és gazdasági struktúrával rendelkező, a nyugati határtól illetve a fővárosból könnyen elérhető kistérségeket érintették előnyösen. A vesztesek közé az egykori bányászati és nehézipari körzetek tartoznak, valamint "BB" (Balassagyarmat-Békéscsaba) vonaltól keletre és a Dél-Dunántúl nyugati felében egy nagyon szegény és leszakadó, egybefüggő kistérségcsoport is elkülöníthető. **A térszerkezet leglényegesebb módosulása, hogy** a szomszédsági hatások erősödésével a hasonló helyzetű kistérségek a földrajzi térben is csoportosulnak, összefüggő zónát alkotnak, és **a leggazdagabb, illetve legszegényebb kistérségek tömbje térben egyre inkább elkülönül egymástól.***

*A rendszerváltozást követően a társadalmi, gazdasági és politikai viszonyok átalakulása hatására **nőttek az egy főre jutó jövedelem területi egyenlőtlenségei,** miközben térbeli mintázat markánsan rögzült. Az egyenlőtlenségek mértékének változása alapján azonban nem egységes a vizsgált időszak:*

1. a növekedés a rendszerváltás előtt, 1982-től megkezdődött, majd a gazdasági visszaesés miatt felgyorsult, leginkább 1988 és 1994 között (e szakasz hatása a legjelentősebb a teljes időszakra nézve);
2. 2000-ig a lakossági jövedelmi különbségek stagnáltak, esetleg picit nőttek;
3. 2000 után minden területi szinten a jövedelmi különbségek szinte monoton csökkenése következett be.

A változásokban egyaránt szerepe van a fejlett térségek lefelé nivellálódásának és az elmaradott területek gyorsabb fejlődésének. Az egyenlőtlenségek legnagyobb része egyébként a Budapest-vidék különbségből adódik, bár ez 1994 óta folyamatosan csökken.ⁱ

1994-ig a különbségek növekedését az okozta, hogy a nyugati országrész relatív helyzete javult, az északkeleti térségeké pedig romlott. A korszak nyertese a Nyugat-Dunántúl és Budapest. A főváros és a nagyvárosok helyzete javult, a falusi térségek hátránya fokozódott. A szocialista nehézipari tengely és a mecseki ipari körzet összeomlott. A legmélyebb megrázkódtatás Szabolcsot és az egykori szocialista nehézipar és bányászat megyéit érte. Velük ellentétben Észak-Dunántúl hamar újraiparosodott. A '90-es évek második felére az észak-dél tagolódás jellemző: Észak-Dunántúlon, a középső országrészen és Heves megyében az átlagnál kedvezőbben alakultak a jövedelmi folyamatok, míg Dél-Alföld és Dél-Dunántúl lemaradt. 2000 után a központi bérintézkedések (minimálbér bevezetése, közalkalmazottak béremelése) erős hatással voltak a lakossági jövedelmek növekedésére, és a területi különbségek mérséklődését eredményezték, mivel az országos átlagtól lemaradó megyék behoztak valamennyit a hátrányukból. Meghatározóvá vált a nyugat-kelet tagoltság: ám Komárom-Esztergom és Pest megyék mellett most a Dunától keletre eső térségek kerültek előnybe. .ⁱⁱ

Dusek Tamás a következő változási pályák szerint különítette el a kistérségeket:ⁱⁱⁱ

1. 2000-ig növekedők, majd mérsékelten visszaesők: Nyugat-Dunántúl, Budapestet nyugattól északkeletig övező kistérségek, Közép-Dunántúl egy része, Gyöngyös, Eger, Gyula.
2. Mérsékelten növekedők: megyei jogú városok nagy része, néhány további kistérség szétszórtan.
3. 2000-ig jelentősebben csökkenők, majd mérsékelten növekvők: heterogén csoport, pl. Esztergom, Rávköze és a legkisebb átlagjövedelmű kistérségek.

4. Drasztikus visszaesés, tartós válság: Sásd, Bátortereny, Szécsény, Ózd, Bélapátfalva, Pétervására
5. Sajátos helyzetű kistérségek: Dunaújvárosi, Tiszaújvárosi, Oroszlányi és Komlói kistérség. Ezek különálló, egyelemű csoportokat jelentenek speciális helyzetük miatt.

*Az egy főre jutó jövedelmek területi különbségei nagyon erősen összefüggnek foglalkoztatási és demográfiai helyzet eltéréseivel^{iv}. **A háttérben azonban végső soron a népesség iskolázottsága áll, egy-egy kistérség relatív helyzetét a gazdaság szerkezete (pl. nagyipari tevékenység) és a térbeli helyzet (pl. jó elérhetőség) befolyásolhatja jelentősebben.***

ⁱ Kiss János Péter (2007): A területi jövedelemegyenlőtlenségek strukturális tényezői Magyarországon. Doktori értekezés

ⁱⁱ Kiss János Péter (2007): A területi jövedelemegyenlőtlenségek strukturális tényezői Magyarországon. Doktori értekezés

ⁱⁱⁱ Dusek Tamás (2005): A kistérségek jövedelmi helyzetének alakulása 1988 és 2003 között: a változás típusai. In: Átalakulási folyamatok Közép- Európában. Szerk.: Rechnitzer János, SZE MTDI Évkönyv, 2005
http://www.sze.hu/etk/konferencia/publikacio/Net/eloadas_dusek_tamas.doc

^{iv} Rózsa Gergely (2010): A fogyasztási és jövedelmi viszonyok regionális különbségeinek alakulása 1994 és 2007 között. Statisztikai Szemle. 88. évf. 4. sz. pp. 371-395.
http://www.ksh.hu/statszemle_archive/2010/2010_04/2010_04_371.pdf

---

A munkanélküliség területi képének változása Magyarországon (1990-2008)

Készítette: Szűcs Noémi, ELTE geográfus hallgató

Animáció: <http://www.youtube.com/watch?v=3vzIHwglWRM&feature=related>

Az animáció a munkanélküliségi arány területi képének változását mutatja be 1990-től 2008-ig. (A munkanélküliségi arány egészen pontosan a regisztrált álláskeresők számának a 18-59 éves állandó népességhez viszonyított arányát jelenti.) Magyarország 174 kistérsége 5 azonos elemszámú csoportba van sorolva a munkanélküliségi mutató nagysága alapján. A legvilágosabb színárnyalathoz a kistérségek azon ötöde tartozik, amelyekben a legkisebb volt a munkanélküliek aránya, míg a legsötétebb árnyalat azokat a kistérségeket jelöli, ahol arányaiban a legtöbb volt a munkanélküli. Az elmúlt két évtizedben sokat változott az országos munkanélküliségi ráta, ezért a különböző évekhez tartozó térképeken más-más értékek tartoznak az egyes csoportokhoz.

Ha végignézzük az animációt, megállapíthatjuk, hogy **a munkanélküliségi arány területi képe alig módosult az elmúlt húsz év során**. A térképek mindegyikén felfedezhetünk egy *kelet-nyugat megosztottságot*, tehát hogy az ország keleti részében mindig nagyobb volt a munkanélküliek aránya, mint nyugaton. *A Dunántúlra pedig észak-dél megosztottság* jellemző: a Balatontól északra fekvő kistérségek - főként a Győr-Moson-Sopron és Vas megyeiek - munkanélküliségi rátája mindig alacsonyabb volt, mint a dél-dunántúliaké. A főváros és Pest megye, tehát a *középső országrész* a vizsgált időszakban végig a *legalacsonyabb munkanélküliségi rátával* rendelkezett.

Az 1990 előtti társadalmi berendezkedés egyik fő célja a teljes foglalkoztatottság megteremtése és fenntartása volt. A piacgazdasági átmenet és a vele járó válság gyorsan tömeges munkanélküliséget eredményezett: *1990 után folyamatosan csökkent a*

---

foglalkoztatottak száma, főként 1992-ben és 1993-ban volt nagy a létszámleépítés. Utána stagnálás, majd a munkanélküliek számának csökkenése kezdődött.^{iv} Ezekben az években még picit más volt a munkanélküliségi ráta területi képe. A középső országrész ekkor is alacsony arányszámmal rendelkező terület volt, de a *Dunántúlon ekkor még főként Vas megye kistérségei* voltak jó helyzetben és *nem volt határozott észak-dél megosztottság*, valamint az *Alföld néhány kistérségében is* alacsony volt a regisztrált álláskeresők aránya. **A kilencvenes évek közepétől** aztán **egyre szilárdabbá vált a fentebb már vázolt területi kép**. Annyi változás történt, hogy a közép-dunántúli térségen belül Komárom-Esztergom és Fejér megye kistérségei relatíve jobb helyzetbe kerültek, míg a dél-dunántúli és dél-alföldi kistérségek rontottak pozíciójukon.

A munkanélküliség területi képe híven tükrözi a fejlettségi térszerkezetet: 5% alatti az álláskeresők aránya a Budapest és agglomerációja, az M1 autópálya, a nyugati határ mente és a Balaton, ill. az M7 autópálya által bezárt háromszögben. *A munkanélküliség problémája leginkább a "BB-tengelytől" (Balassagyarmat-Békéscsaba) keletre fekvő területeket és a dél-dunántúli városi központtal nem rendelkező kistérségeket sújtja.* Összefüggő, kritikus helyzetű zónát alkotnak az északkeleti határmenti kistérségek, valamint Somogy és Baranya megye horvát határ menti kistérségei és a közép-tiszavidéki belső periféria települései.^{iv} Meg kell említeni azt is, hogy az *elmaradottabb észak-keleti és dél-dunántúli térségben* nem csak a munkanélküliségi ráta magasabb, hanem *alacsonyabb a munkanélküliek iskolázottsága, kedvezőtlenebb a korszerkezetük és magasabb a tartós és passzív munkanélküliek aránya is.*^{iv} Az animáción ugyan már nem látható az utóbbi pár év munkanélküliségi adatainak térbeli vetülete, de érdemes pár szót ejteni a **2008-as világgazdasági válság** hatásairól. Kezdetben az ipari termelésben és exportban kiemelkedő térségekben nőtt meg az álláskeresők aránya, tehát Észak-, ill. Északnyugat-Dunántúlon, miközben hazánk elmaradottabb térségeiben nem sokat romlott a helyzet. Később az ország egész területén átalánossá váltak az elbocsátások, de Északkelet- és Délnyugat-Magyarország legelmaradottabb kistérségeiben ekkor sem romlott tovább az amúgy is rossz munkaerőpiaci helyzet. A válság tehát *területi kiegyenlítődést okozott*, mert főként az addig kedvező helyzetű térségekben nőtt a munkanélküliségi arány. Ennek ellenére **a területi kép nem változott** meg különösebben, és a fellendüléssel ismét fokozódnak az egyenlőtlenlések.^{iv}

^{iv} Perczel György (2003): Munkanélküliség, in: Perczel György (szerk.): Magyarország társadalmi-gazdasági földrajza. pp. 185-187. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest

---

^{iv} Lócsei Hajnalka (2010): Területi növekedési pályák Magyarországon, 1990-2008. Doktori értekezés. pp. 70-72., 105-122. ELTE TTK Földtudományi Doktori Iskola, Budapest

^{iv} MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet: Rövidtávú munkaerő-piaci prognózis 2011, Budapest, 2010.

http://www.afsz.hu/resource.aspx?ResourceID=stat_merop_prognosis_2011

^{iv} Lócsei Hajnalka (2010): Területi növekedési pályák Magyarországon, 1990-2008. Doktori értekezés. pp. 70-72., 105-122. ELTE TTK Földtudományi Doktori Iskola, Budapest

---

A természetes szaporodás/fogyás és az idős népesség arányának változása valamint ennek

Készítette: Csanádi Zoltán és Sápi Zoltán, ELTE geográfus hallgatók

Animáció: <http://www.youtube.com/watch?v=opb-3DnPell&feature=relmfu>

Az elmúlt években egyre nagyobb figyelem irányult Magyarország népességének változására, hiszen a lakosság számának csökkenése a lélektani határt jelentő 10 millió fő felé közelített. Így senkit sem ért váratlanul, hogy a Központi Statisztikai Hivatal Gyorstájékoztatója (KSH, 2010) szerint 2010 szeptemberére a becsült népességszám már nem haladta meg ezt az értéket. A probléma azonban nem is az, hogy átléptük ezt a bizonyos szintet, hanem a következmények: mivel egyre kevesebb gyermek születik, az idősek aránya fokozatosan növekszik, társadalmunk elöregedik.

Hazánk demográfiai helyzete folyamatosan romlik a 80-as évektől kezdve. Először 1981-ben mutatták ki a népességcsökkenést. Legfőbb problémát a születések alacsony száma, a magas halandóság, és lakosság öregedésének fokozódása jelenti (KSH, 2008). Számarányokat tekintve Magyarország népessége több mint 6%-kal csökkent az 1980 és 2010 között eltelt 30 évben.

Az animáción megfigyelhető, hogy az 1990-es években a kistérségeket jelző pontok balra tolódnak – ez mutatja a gyorsuló természetes fogyást, ami a 2000-es években már nem nőtt tovább. A függőleges elmozdulás jelzi az idős népesség arányának változását. A kistérségek felfelé mozognak, ez azt jelzi, hogy az idős népesség aránya növekszik. Ez az öregedési folyamat a 2000-es években gyorsult fel. A grafikus elemzésből láthatjuk, hogy területileg differenciáltan történtek a változások, de összességében elmondhatjuk, hogy az 1990-es években a természetes fogyás növekedésének folyamatai voltak a dominánsak, ami a 2000-es években stabilizálódott és az idős népesség arányának növekedése vált meghatározóvá.

Ha a főbb térségi és egyben országos problémákat nézzük, az elöregedést említhetjük, amely már ma is problémaként lép fel sok kistérség esetében. Növekszik az eltartottak aránya,

---

tehát egyre kevesebb ember fog egyre többet eltartani. Ez generációs feszültségekhez vezet. A növekvő egészségügyi kiadások és a nyugdíjrendszer reformálása az egész ország problémája, de az egyre kevesebb gyermek miatt egyre több idős ember maradhat egyedül ezekben a kistérségekben. Mivel e magas népességfogyással rendelkező területek gyakran esnek egybe a magas munkanélküliséggel és alacsony egy főre jutó jövedelemmel rendelkező térségekkel (DÖVÉNYI, 2009), ezért az időskori szegénység is egyre több helyen jelenhet meg. Ma a legveszélyeztetettebbek közé tartozik az Óriszentpéteri és a Pétervásárai kistérség, ahol a lakosság átlagéletkora: 45,7, illetve 44,7 év (KSH, 2009). Az érintett falvak lassú elnéptelenedése miatt megszűnnek az iskolák és a helybeli munkahelyek, a fiatalabb családok ezért elköltöznek. Ezen térségek pedig a befektetők számára sem vonzóak, így a folyamatok visszafordítása roppant nehéz feladat.

Összefoglalva a népesedési folyamatok eredményeként probléma az eltartottsági ráta, valamint az alacsony státuszú társadalmi osztályok részarányának növekedése. Ezek a térségek nehéz helyzetben vannak: a természetes fogyás és elvándorlás, valamint az elöregedés következményei miatt gazdaságilag egyre kevésbé versenyképesek, ezért olyan folyamatok indulnak el, amelyek komoly állami segítségnyújtás hiányában visszafordíthatatlannak tűnnek.

IRODALOMJEGYZÉK

DÖVÉNYI ZOLTÁN (2009): *A belső vándormozgalom Magyarországon: Folyamatok és struktúrák*, In: Statisztikai Szemle, 87. évf., 7-8. szám, pp. 748-762.

KSH (2008): *A demográfiai folyamatok regionális különbségei, 1980-2007*, Budapest, 68 p.

KSH (2009): *Területi különbségek a népesség öregedési folyamatában*, In: Statisztikai Tükör, 3. évf. 194. szám, 4 p.

KSH (2010): *Gyorstájékoztató, 2010. október 27.*, Népmozgalom, 2010. január-augusztus, 3 p.

EGYÉB AJÁNLOTT IRODALOM:

BAJMÓCY PÉTER (1999) *A kistérségek népességváltási tendenciái Magyarországon*, In: Becsei József (szerk.): *Társadalomföldrajzi vizsgálatok két évezred találkozásánál*, Ipszilon Kiadó és Pedagógiai Szolgáltató Kft., Szeged, pp. 57–77.

KSH (2008): *A belföldi vándorlás főbb folyamatai 1990-től napjainkig*, In: Statisztikai Tükör, 2. évf. 132. szám, 4 p.

Az egy lakosra jutó jövedelem és a személygépkocsi ellátottság kapcsolata 1992 és 2008 között

Készítette: Gerse József és Horváth Katalin, ELTE geográfus hallgatók

Animáció:

http://www.youtube.com/watch?v=QTJ0mffZDlo&feature=channel_video_title

Az animáció a száz főre jutó személygépkocsi számát jeleníti meg az egy lakosra jutó adóköteles lakossági jövedelem függvényében, melyet az országos átlag százalékában ábrázoltunk, kiküszöbölve így az idősoros adatok esetében felmerülő infláció megtévesztő hatását. Az animáció az 1992 és 2008 közötti időszakra készült a 174 kistérségre vonatkozóan.

A vizsgált időszak alatt igen jelentősen növekedett a személygépkocsi-állomány és a száz főre jutó személygépkocsi számának országos átlaga 19-ről 30 darabra emelkedett. Az időszak kezdetén a minimum 8 (Bodrogközi kistérség), míg a maximum 27 darab (Budapest) volt száz lakosra vetítve. A vizsgált időszak alatt végig a Bodrogközi kistérség képviseli a legalacsonyabb értéket, de a főváros az ezredfordulón elveszíti vezető szerepét, ugyanis a motorizáció a fővárosi agglomerációban a gyorsul a legnagyobb mértékben. Ebben nagy szerepe lehet a Budapestről az agglomerációba történő kiköltözésnek, az egyre intenzívebbé váló ingázásnak. 2000-től a Budaörsi kistérség, majd 2003-ban a Veresegyházi éri el a legmagasabb értéket.

A személygépkocsi-ellátottság nagyon jó indikátora a vagyoni helyzetnek (Jakobi – Kiss 2003), így az egy lakosra jutó adóköteles lakossági jövedelmek alakulásával is szoros kapcsolatban áll. Az 1990-es évek második felétől gazdasági fellendüléssel, de főként a reáljövedelmek emelkedésével párhuzamosan gyorsul a motorizáció is. A két mutató nem csupán időben, hanem térben is hasonlóan alakul. Az együttmozgást igazolja, hogy a grafikonokon az egyes kistérségeket jelölő pontok egy egyenes mentén sűrűsödnek, vagyis amelyik kistérség az egyik mutató szempontjából kedvező helyzetben van az

---

valószínűsíthetően a másik változó tekintetében is jó eredményt ér el. Ez az összefüggés az idő múlásával sem változik.

Az egy lakosra jutó jövedelem tekintetében megfigyelhető a vizsgált időszak kezdetén a megyeszékhelyeket magukban foglaló, és a Balaton menti kistérségek kedvező helyzete, valamint már ekkor is kiemelkedik a fővárosi agglomeráció térsége (pl. Budaörsi, Pilisvörösvári, Érdi, Szentendrei kistérség) jövedelmi szempontból. Továbbá szembetűnő, hogy a rendszerváltást megelőzően prosperáló iparvárosokat (Dunaújváros, Oroszlány, Tata, Tatabánya) körülölelő kistérségek néhány évvel a rendszerváltás után is országos átlagot elérő, vagy meghaladó értékkel rendelkeznek.

Körülbelül 1996-tól figyelhető meg a nyugati határmenti kistérségek jövedelmi szempontból történő fölemelkedése, ekkor érik el az országos átlagot (Szombathely, Körmendi, Kőszegi, Szentgotthárdi), és a vizsgált időszak további részében továbbra is az átlag fölött helyezkednek el.

A 2000-es évtől megfigyelhető a budapesti agglomeráció kistérségeinek egy főre jutó jövedelemértékeinek növekedése, egyúttal a Balaton menti kistérségek relatív romló helyzete. Budapest egy lakosra jutó jövedelme éri el az időszak alatt a legmagasabb értékeket, az országos átlagnak átlagosan a 150 %-át mutatja, melyet a Budaörsi kistérség 2000-től igencsak megközelít, majd 2005-ben meg is halad, ami részben Budapest értékének visszaesésével magyarázható. Ez évtől a vizsgált időszak végéig a főváros jövedelemértéke az országos átlaghoz viszonyítottan évente 1-2 százalékponttal csökken.

Kapcsolódó szakirodalom:

Dusek Tamás: A kistérségek jövedelmi helyzetének alakulása 1988 és 2003 között: a változás típusai

Elérhetőség: http://www.sze.hu/etk/konferencia/publikacio/Net/eloadas_dusek_tamas.doc

Erdősi Ferenc (2005): Magyarország közlekedési és távközlési földrajza. Dialóg Campus Kiadó 504. p. (pp.:118-126)

Fleischer Tamás, Gulyás András, Koren Csaba, Makula László: A motorizáció előrebecslésének módszertani kérdései.

Elérhetőség: http://www.kvantitas.hu/linked/motorizacio_cikk_090317.pdf

---

Jakobi Ákos, Kiss János Péter (2003): A lakossági jövedelmek kistérségi becslése. In: Kistérségi mozaik. Regionális Tudományi Tanulmányok 8. ELTE Regionális Földrajzi Tanszék – MTA-ELTE Regionális Tudományi Kutatócsoport, Budapest, pp. 55-86.

Nemes Nagy József, Jakobi Ákos, Németh Nándor (2001): A jövedelemegyenlőtlenségek térségi és településszerkezeti összetevői. Statisztikai Szemle, 79. évf. 10-11. sz. pp. 862-884.

Tóth István György (2002): Jövedelemeloszlás az 1990-es években: in: Társadalmi riport 2002, Kolosi Tamás, Tóth István György, Vukovich György (szerk.). Budapest: TÁRKI, Pp. 20–41.